

725

Besluit van 30 juli 1982, houdende voorschriften waaraan dagverblijven voor gehandicapten voor het verkrijgen van een erkenning moeten voldoen (Besluit Erkenningnormen dagverblijven voor gehandicapten)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 23 oktober 1981, Directie Maatschappelijke Dienstverlening Nr. U. 57856;

Gelet op artikel 19 van de Tijdelijke Verstrekkingenwet maatschappelijke dienstverlening (Stb. 1975, 157) en op artikel 8 van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Stb. 1967, 655);

Gezien het advies van de Ziekenfondsraad (advies van 27 oktober 1977);

De Raad van State gehoord (advies van 18 februari 1982, nr. 820127/21);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 19 juli 1982, Directie Maatschappelijke Dienstverlening, nr. U 57856;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I: BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1

Voor de toepassing van het bij of krachtens dit besluit bepaalde wordt verstaan onder:

a. gehandicapte: de geestelijk en/of lichamelijk en/of zintuiglijk gehandicapten voor wie een indicatie tot plaatsing in een dagverblijf voor gehandicapten aanwezig is overeenkomstig de Beschikking dagverblijven gehandicapten Bijzondere Ziektekostenverzekering (Stcrt. 1973, 23);

b. het bestuur: het bestuur van de rechtspersoon die een of meer dagverblijven beheert en die is toegelaten in de zin van artikel 11 van de Tijdelijke Verstrekkingenwet maatschappelijke dienstverlening.

HOOFDSTUK II: ERKENNING

Artikel 2

Dagverblijven voor gehandicapten voldoen voor het verkrijgen van een erkenning op grond van de Tijdelijke Verstrekkingenwet maatschappelijke dienstverlening en van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten aan de bij of krachtens dit besluit gestelde voorschriften.

HOOFDSTUK III: DOEL EN WERKWIJZE

Artikel 3

1. Het dagverblijf stelt zich ten doel de sociale redzaamheid en integratie van gehandicapten in de samenleving te bevorderen en te behouden.
2. Het dagverblijf streeft deze doelstelling na door het op methodische wijze bieden van sociale en (ped)agogische vorming van gehandicapten overdag en door zorg voor de begeleiding van en voorlichting aan het milieu van gehandicapten ter ondersteuning van deze vorming.
3. De in het tweede lid bedoelde dienstverlening is aangepast aan de aard en de leeftijd van de gehandicapte, alsmede aan de aard van de handicap(s).

Artikel 4

1. Het dagverblijf staat open voor iedere gehandicapte, die op de in artikel 3, tweede lid bedoelde dienstverlening is aangewezen, met inachtneming van het bepaalde in het tweede en vierde lid. Plaatsing wordt niet geweigerd op grond van geloofs- of levensovertuiging, ras of nationaliteit.
2. Het dagverblijf richt zich in zijn werkwijze op een leeftijdsgroep gehandicapten, te weten de leeftijdsgroep van omstreeks 3 tot omstreeks 17 jaar (het kinderdagverblijf), dan wel op de leeftijdsgroep van omstreeks 15 jaar en ouder (het dagverblijf voor ouderen), alsmede op één categorie gehandicapten, te weten de categorie met een primair geestelijke, dan wel de categorie met een primair lichamelijke handicap.
3. In het kinderdagverblijf wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de ontwikkelingsmogelijkheden van de gehandicapten. In het dagverblijf voor ouderen ligt de nadruk op instandhouding en waar mogelijk verbetering van het niveau van sociaal functioneren van de gehandicapten.
4. De aard van de handicap(s) van de in eenzelfde dagverblijf geplaatste gehandicapten is niet zodanig uiteenlopend dat het functioneren als dagverblijf hierdoor ernstig wordt bemoeilijkt.

Artikel 5

1. Het dagverblijf onderhoudt de nodige geformaliseerde contacten met andere instellingen in de regio, met name die instellingen die werkzaam zijn op het terrein van de dienstverlening aan gehandicapten.
2. De werkuitoering van het dagverblijf maakt geen deel uit van die van een voorziening, welke huisvesting, verpleging, behandeling of verzorging verstrekt, noch van een onderwijsvoorziening of een arbeidsvoorziening.

Artikel 6

1. Het bestuur draagt de verantwoordelijkheid voor het functioneren van het dagverblijf overeenkomstig de in artikel 3, eerste lid omschreven doelstelling.
2. De taak en de bevoegdheden van het bestuur worden schriftelijk vastgelegd. Voor iedere medewerker wordt een taakomschrijving vastgesteld en schriftelijk vastgelegd. De bevoegdheid tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen wordt eveneens schriftelijk vastgelegd.
3. Indien het dagverblijf gebruik maakt van de diensten van een centraal bureau, worden de bevoegdheden en de taak van dit bureau ten aanzien van het dagverblijf schriftelijk vastgelegd.
4. Tussen de bij de werkzaamheden van het dagverblijf betrokken personen vinden periodieke besprekingen en schriftelijke rapportage plaats.

Artikel 7

Het dagverblijf betreft de gehandicapten en/of hun wettelijke vertegenwoordiger(s), de medewerkers, dan wel representatief te achten organisaties die de belangen van deze groeperingen behartigen, bij het beleid van het dagverblijf. Onze Minister kan hieromtrent nadere regelen stellen, welke in de Nederlandse Staatscourant worden gepubliceerd.

Artikel 8

Het bestuur brengt jaarlijks een openbaar verslag uit van het functioneren van het dagverblijf. Onze Minister kan regelen stellen omtrent de inhoud, de inrichting en de wijze van openbaarmaking van dit verslag welke regelen in de Nederlandse Staatscourant worden gepubliceerd.

Artikel 9

1. Bestuursleden hebben geen direct of indirect financieel belang bij de oprichting of de exploitatie van het dagverblijf anders dan uit een dienstverband; de medewerkers van het dagverblijf hebben geen ander direct of indirect financieel belang bij de exploitatie van het dagverblijf, dan de belangen die voortvloeien uit de voor hen geldende rechtspositieregeling; tussen de afzonderlijke leden van het bestuur enerzijds en de medewerkers anderzijds bestaat geen arbeidsverhouding.

2. Het bestuur onderneemt geen activiteiten en gaat geen verplichtingen aan die direct of indirect de continuïteit van het dagverblijf in gevaar kunnen brengen.

Artikel 10

1. De plaatsing van gehandicapten in het dagverblijf geschiedt aan de hand van een advies van het in artikel 20, tiende lid, bedoelde team. Dit advies komt niet tot stand dan na overleg met de gehandicapte of diens wettelijke vertegenwoordiger(s). Daarbij wordt in ieder geval rekening gehouden met gegevens en rapporten van degene die de plaatsing heeft aangevraagd.

2. Het in artikel 20, tiende lid, bedoelde team heeft voorts tot taak het geven van aanwijzingen met betrekking tot de begeleiding van de gehandicapten.

Artikel 11

1. De dagelijkse vorming en begeleiding van gehandicapten geschieden aan de hand van een werkprogramma. Door het in artikel 20, tiende lid, genoemde team wordt voor elke gehandicapte na overleg met de gehandicapte of diens wettelijke vertegenwoordiger(s) een werkplan opgesteld dat regelmatig wordt geëvalueerd.

2. Het werkprogramma wordt in een kinderdagverblijf uitgevoerd in een groep die uit niet meer dan 8 gehandicapten bestaat, en in een dagverblijf voor oudere geestelijk gehandicapten in een groep van 8-12 gehandicapten. In een dagverblijf voor oudere lichamelijke gehandicapten is de omvang van de groepen afhankelijk van de aard van de activiteit.

3. Het dagverblijf is geopend van maandag tot en met vrijdag, voor zover op die dagen geen algemeen erkende feestdagen vallen. Jaarlijks is het dagverblijf gesloten gedurende twee aaneengesloten weken alsmede gedurende ten hoogste 15 andere werkdagen.

4. De duur van het programma bedraagt in een kinderdagverblijf 6¹/₂ en in een dagverblijf voor ouderen 7 uur, exclusief de reistijd naar en van het dagverblijf.

Artikel 12

Het dagverblijf onderhoudt met het gezins- of gezinsvervangend milieu van de gehandicapten contacten gericht op de ontwikkeling van de individuele gehandicapte. De gehandicapte of zijn wettelijke vertegenwoordiger(s) worden door het dagverblijf op de hoogte gesteld van de conclusies die voortvloeien uit de aan de betrokken gehandicapte gewijde bespreking van het team van het dagverblijf.

Artikel 13

1. Van iedere gehandicapte wordt een dossier aangelegd waarin in ieder geval worden opgenomen de aan en door het team uitgebrachte rapporten. Jaarlijks wordt nagegaan of de in het dossier opgenomen gegevens nog van belang zijn.

2. Het bestuur draagt zorg voor een regeling betreffende de personen die tot de in het eerste lid bedoelde dossiers toegang hebben.

3. Bij het vertrek van een gehandicapte uit het dagverblijf wordt een eindrapport gemaakt. Indien de gehandicapte van een andere voorziening voor gehandicapten gebruik gaat maken, wordt slechts dit eindrapport overgedragen aan de instantie die de zorg voor de gehandicapte overneemt, alsmede aan de instantie die de overplaatsing begeleidt.

4. De huisarts van de gehandicapte ontvangt bericht van de plaatsing van zijn cliënt in of diens vertrek uit het dagverblijf en wordt ook verder waar nodig en op zijn verzoek over diens toestand ingelicht.

Artikel 14

De administratie van het dagverblijf is zodanig ingericht dat inzicht kan worden verkregen in het beheer en het functioneren van het dagverblijf.

Artikel 15

Het bestuur stelt jaarlijks een begroting van inkomsten en uitgaven vast en een openbaar financieel verslag, voorzien van een verklaring van een registeraccountant. Onze Minister kan regelen stellen omtrent de inhoud, de inrichting en de wijze van openbaarmaking van dit verslag, welke regelen in de Nederlandse Staatscourant worden gepubliceerd.

Artikel 16

1. Het dagverblijf biedt de gehandicapten de verzorging die zij binnen het kader van hun verblijf in het dagverblijf behoeven.

2. De voeding die vanwege het dagverblijf wordt verstrekt, voldoet aan de eisen van de moderne voedings- en dieetleer.

Artikel 17

Het dagverblijf organiseert het vervoer naar en van het dagverblijf. Het kinderdagverblijf draagt zorg voor begeleiding tijdens het vervoer. Het vervoer is zodanig geregeld dat de reistijd naar en van het dagverblijf voor een gehandicapte maximaal 45 minuten per rit bedraagt.

Artikel 18

Het dagverblijf sluit een geïndexeerde brandverzekering af, alsmede een bedrijfsschadeverzekering voor ten minste 12 maanden en een verzekering tegen de gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid.

HOOFDSTUK IV: MEDEWERKERS

Artikel 19

1. De personele voorzieningen van het dagverblijf zijn afgestemd op het goed functioneren van het dagverblijf overeenkomstig de doelstelling.
2. Onze Minister stelt nadere regelen omtrent de functies van de medewerkers.
3. Onze Minister stelt nadere regelen omtrent de benoembaarheidseisen te stellen aan de medewerkers.
4. De in het tweede en derde lid bedoelde regelen worden gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 20

1. Het bestuur draagt de dagelijkse leiding van het dagverblijf op aan een hoofd.
2. Aan het kinderdagverblijf zijn voor de dagelijkse begeleiding leiders verbonden in een verhouding van één leider op 5 gehandicapten, dan wel twee leiders per groep van 8 of meer gehandicapten. Aan het dagverblijf voor ouderen zijn leiders verbonden in een verhouding van één leider op 6 gehandicapten.
3. Aan het dagverblijf zijn voorts verbonden:
 - a. een orthopedagoog en/of een psycholoog volgens door Onze Minister te stellen regelen, welke in de Nederlandse Staatscourant worden gepubliceerd;
 - b. een maatschappelijk werker, overeenkomstig het bepaalde in artikel 22, tweede lid;
 - c. een arts.
4. Het dagverblijf maakt gebruik van de diensten van een bewegingstherapeut en/of fysiotherapeut als consulent en, voor zover gehandicapten voor behandeling zijn geïndiceerd, ter behandeling van deze gehandicapten.
5. Het kinderdagverblijf maakt gebruik van de diensten van een muziektherapeut.
6. Het kinderdagverblijf maakt gebruik van de diensten van een logopedist als consulent en, voor zover gehandicapten voor behandeling zijn geïndiceerd, ter behandeling van deze gehandicapten.
7. Het kinderdagverblijf maakt gebruik van de diensten van een spelbegeleider ten behoeve van spelbehandeling, tenzij het gaat om een kinderdagverblijf uitsluitend bestemd voor meervoudig gehandicapten.
8. Indien in het dagverblijf lichamelijk gehandicapten aanwezig zijn, maakt het bovendien gebruik van de diensten van een revalidatie-arts als consulent.
9. Het dagverblijf draagt zorg voor voldoende personeel om te voorzien in de administratieve, huishoudelijke en technische diensten.
10. De in het eerste en derde lid genoemde medewerkers maken in ieder geval deel uit van het selectie- en begeleidingsteam van het dagverblijf; de overige medewerkers worden waar nodig door het team betrokken bij de teamwerkzaamheden bedoeld in de artikelen 11 en 12.

Artikel 21

1. Onze Minister stelt regelen omtrent het aantal van de medewerkers bedoeld in artikel 20, tweede lid, dat dagelijks in het dagverblijf aanwezig moet zijn.
2. Onze Minister stelt regelen omtrent de mate waarin de in artikel 20, derde lid, bedoelde medewerkers ten behoeve van het dagverblijf worden ingeschakeld.
3. De in het eerste en tweede lid bedoelde regelen worden gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 22

1. Het bestuur gaat met alle medewerkers van het dagverblijf een schriftelijke (arbeids-)overeenkomst aan.
2. Ten behoeve van de begeleiding van en voorlichting aan het milieu van gehandicapten gaat het dagverblijf voor geestelijk en meervoudig gehandicapten een overeenkomst aan met een Sociaal Pedagogische Dienst, en een dagverblijf voor lichamenlijk gehandicapten met een instelling voor algemeen maatschappelijk werk, in welke overeenkomst onder verantwoordelijkheid van de dienst of instelling het verlenen van begeleiding van en voorlichting aan het milieu van de gehandicapten is gewaarborgd.

HOOFDSTUK V: GEBOUW, SITUERING EN CAPACITEIT

Artikel 23

Het gebouw waarin het dagverblijf is gevestigd, heeft waar nodig zodanige voorzieningen dat het voor in hun bewegingen beperkte personen toegankelijk en bruikbaar is.

Artikel 24

1. Een dagverblijf beschikt over voldoende ruimten voor:
 - a. groepsactiviteiten;
 - b. onderzoek en behandeling;
 - c. besprekingen van het hoofd van het dagverblijf en van het personeel;
 - d. ontvangst van bezoekers;
 - e. administratie;
 - f. een keuken en huishoudelijke activiteiten.
2. Een dagverblijf beschikt bovendien over voldoende sanitaire voorzieningen, voldoende bergruimte en over een af te sluiten archief.

Artikel 25

1. Een kinderdagverblijf beschikt bovendien over:
 - a. voldoende ruimte voor ontspanning en spel;
 - b. een zwembadje;
 - c. een zand- en waterruimte.
2. Een dagverblijf voor ouderen beschikt bovendien over:
 - a. voldoende aparte ruimte voor sport en spel (motoriek);
 - b. voldoende ruimte voor gezamenlijk verblijf van de in het dagverblijf geplaatste gehandicapten;
 - c. voldoende ruimte voor specifieke activiteiten (handvaardigheden).

Artikel 26

1. Het dagverblijf ligt in een woonwijk of in de onmiddellijke nabijheid daarvan.
2. Het dagverblijf is zodanig gelegen dat er gelegenheid bestaat voor activiteiten in de open lucht.
3. Het dagverblijf dient in ruimtelijk opzicht gescheiden te zijn van andere voorzieningen voor gehandicapten.

Artikel 27

De minimale plaatsingscapaciteit van het dagverblijf bedraagt 32 gehandicapten en de maximale plaatsingscapaciteit 50.

HOOFDSTUK VI: VEILIGHEID EN HYGIËNE

Artikel 28

1. Het dagverblijf voldoet aan de algemeen geldende wettelijke regelingen en voorschriften, onder meer ten aanzien van het gebouw, de brandveiligheid en de arbeidsomstandigheden.

2. Het dagverblijf draagt na overleg met de brandweerautoriteiten, zorg voor maatregelen ter voorkoming en bestrijding van brand, voor maatregelen ten aanzien van de alarmering van de gebruikers van het dagverblijf en van de snelle ontruiming van het dagverblijf.

Artikel 29

In overleg met de aan het dagverblijf verbonden arts worden maatregelen getroffen met betrekking tot de hygiëne en de gezondheid, volgens een hiertoe door het Staatstoezicht op de Volksgezondheid vastgestelde instructie.

HOOFDSTUK VII: VRIJHEID VAN DE GEHANDICAPTEN

Artikel 30

De persoonlijke vrijheid en de zelfstandigheid van de gehandicapten worden gewaarborgd behoudens de beperkingen die noodzakelijkerwijs voortvloeien uit het functioneren als dagverblijf.

HOOFDSTUK VIII: SLOTBEPALINGEN

Artikel 31

1. In bijzondere gevallen kan Onze Minister van het bepaalde in dit besluit ontheffing verlenen. Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden.

2. Van een beslissing van Onze Minister op grond van het eerste lid kan iedere belanghebbende binnen dertig dagen bij ons in beroep komen.

Artikel 32

Onze Minister kan, de Ziekenfondsraad gehoord, nadere regelen stellen ter uitvoering van dit besluit, welke regelen voor de onderscheiden categorieën dagverblijven verschillend kunnen zijn.

Artikel 33

Dit besluit kan worden aangehaald als Besluit erkenningsnormen dagverblijven voor gehandicapten. Het treedt in werking met ingang van de tweede dag na die van de dagtekening van het Staatsblad waarin het is geplaatst.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 8 februari 1983 nr. 27

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

Tavarnelle, 30 juli 1982

Beatrix

De Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,
H. A. de Boer

Uitgegeven de *elfde* januari 1983

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Inleiding

Het onderhavige besluit bevat normen en voorwaarden voor dagverblijven voor gehandicapten ter verkrijging van de erkenning bedoeld in artikel 17 van de Tijdelijke Verstrekkingenwet maatschappelijke dienstverlening (TVWMD) en dient ter vervanging van de Erkenningnormen Dagverblijven voor Gehandicapten 1973. Zoals bekend is, is de TVWMD van toepassing op de als verstrekking in de zin van artikel 6, derde lid van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) aangewezen categorieën van inrichtingen, te weten dagverblijven en gezinsvervangende tehuizen voor gehandicapten.

Bij het opstellen van dit besluit is gebruik gemaakt van de ervaringen opgedaan met de «Erkenningnormen 1973», die in principe maar een beperkte geldigheidsduur hadden, met de bedoeling ze in inhoudelijk opzicht te evalueren en zonodig bij te stellen. De evaluatie en bijstelling zijn geschied en zoals vereist door de inwerkingtreding van de TVWMD, verwerkt in een algemene maatregel van bestuur.

Het besluit geeft een raamwerk van basisnormen enerzijds en normen met een wat meer aanbevelend karakter, die aan een snelle bijstelling onderhevig kunnen zijn, anderzijds. Uit een oogpunt van slagvaardig beleid kan dit voordelen bieden. Binnen het raam van de algemene maatregel van bestuur kunnen nu op onderdelen ministeriële besluiten worden getroffen. Als voorbeelden hiervan zijn te noemen het Besluit medewerkers dagverblijven voor gehandicapten en het Besluit benoembaarheidseisen dagverblijven voor gehandicapten, die gelijktijdig met het onderhavige besluit van kracht worden.

Evaluatie

De meeste ervaring met de «Erkenningnormen 1973» is opgedaan in het erkenningenbeleid aangaande de afzonderlijke dagverblijven en in het toezicht van de zijde van dit ministerie dat mede op deze erkenningnormen gebaseerd was. Vervolgens is voor de evaluatie van belang geweest het Inventarisatie-onderzoek dagverblijven van de Landelijke Stichting Dagverblijven (LSD).

Met de LSD heeft uitgebreid vooroverleg plaatsgevonden over de concept-tekst van dit besluit. Met de Nederlandse Federatie van Voorzieningscentra voor lichamelijk gehandicapten heeft eveneens overleg plaatsgevonden. Het door de Commissie Erkenningen van de Ziekenfondsraad uitgebrachte advies werd besproken in aanwezigheid van enkele deskundigen uit de praktijk van de dagverblijven voor gehandicapten, die hiertoe waren voorgedragen door de Stichting Federatie Instellingen Aanvullende Zorg en Dagverblijven (FIAD), de reeds genoemde Nederlandse Federatie van Voorzieningscentra en de Stichting Federatie Sociaal Pedagogische Zorg voor Zwakzinnigen. Dit heeft tot resultaat gehad dat het onderhavige besluit niet alleen van toepassing verklaard kon worden op dagverblijven voor geestelijk gehandicapten, maar ook op die voor meervoudig en lichamelijk gehandicapten. Er is onderscheid gemaakt tussen kinderdagverblijven en dagverblijven voor ouderen. Het functioneren van de dagverblijven voor de diverse categorieën verschilt zodanig dat gescheiden normering noodzakelijk is. Dit blijkt uit zowel de formuleringen van dit besluit als van de Besluiten medewerkers en benoembaarheidseisen. Om die reden is het van belang dat in de erkenningsbeschikkingen ten behoeve van de individuele dagverblijven uitdrukkelijk de aard van het dagverblijf wordt aangegeven.

Zoals hiervoren reeds werd gesteld, vereist de inwerkingtreding van de TVWMD een nieuwe vormgeving van de erkenningsnormen.

De «Erkeningsnormen 1973» hebben de mogelijkheid verwezenlijkt de procedure van betaling van de kosten voortkomend uit het functioneren van de dagverblijven overeenkomstig het systeem van de AWBZ te doen plaatsvinden. Voor de instellingen van het particulier initiatief was dit van betekenis, omdat hiermee de nodige rechtszekerheid werd geboden en tevens aansluiting werd gevonden bij verschillende onderdelen van het systeem van de AWBZ, met name op de punten erkenning en toezicht. Hoofddoel van de normen was vast te leggen op welke wijze de particuliere instellingen het recht konden verkrijgen en behouden de verstreking te leveren, waardoor het recht van de verzekerden geëffectueerd kon worden.

Daartoe werd op een groot aantal punten een verdergaande beschrijving van de organisatie en werkwijze van een dagverblijf gegeven. Deze beschrijvende stijl alsmede het aanbevelend karakter van sommige richtlijnen brachten tot uitdrukking dat deze normen niet het karakter hadden van een opleggen van boven af. Zij boden de mogelijkheid voor gezamenlijk overleg, tussen de toezichthoudende ambtenaren van dit ministerie, het particulier initiatief en het betrokken uitvoeringsorgaan van de AWBZ.

Thans is het wettelijk kader van het beleid neergelegd in de TVWMD. Het onderhavige besluit strekt tot uitvoering van deze wet en behelst de richtlijnen en regelen als bedoeld in artikel 19.

Wetstechnisch is het niet mogelijk om de beschrijvende vorm met daarbij opgenomen aanbevelingen te handhaven in een algemene maatregel van bestuur. De op de algemene maatregel van bestuur gebaseerde ministeriële besluiten geven evenwel de mogelijkheid om differentiaties aan te brengen, waarmee bezwaren gegrond op de angst voor verstarring en het in de weg staan van nieuwe ontwikkelingen in het beleid, grotendeels weggenomen zijn.

Te dien aanzien wordt verwezen naar hetgeen gesteld is ter zake van het erkenningenbeleid in de memorie van toelichting, die het in 1971 ingediende wetsontwerp vergezelde:

«Erkenning is een geëigend middel tot kwaliteitsbevordering en kwaliteitsbewaking op een zo vroegtijdig mogelijk moment; zij geeft aan dat verzekerden zich met een gerust hart kunnen wenden tot bepaalde inrichtingen en instellingen. Erkenning vereist ook inzicht in het eigene der voorziening, in de toe te passen methodieken, in de differentiatie en vereiste deskundigheid van personeel, in het toelatingsbeleid, in de samenhang met andere voorzieningen. Mede om die redenen is de erkenning in handen gelegd van de Minister, die verantwoordelijk is voor het beleid aangaande de betrokken voorzieningen».

«Tussen erkenning en toezicht beweegt zich het totale beleid en bestuur, het één kan niet zonder het ander, beide instrumenten behoren bij voorkeur ook in dezelfde handen te berusten. Op beide instrumenten ook steunt het kwalitatieve aspect der voorzieningen».

Aansluitend bij de conclusies van een werkgroep van de Ziekenfondsraad kan hier worden gesteld dat de onderhavige normen primair minimaal en globaal zijn, doch ook op een aantal punten een gedetailleerd karakter hebben: *minimaal* omdat van deze normen niet of nauwelijks een «opkrikkende» werking te verwachten is, terwijl daarnaast de op het gevoerde erkenningenbeleid en op de beleidscontacten met de dagverblijven gebaseerde stellige indruk bestaat dat vrijwel overal een «goede verstreking» wordt verleend; *globaal* zijn de normen voor wat betreft de werkwijze van het dagverblijf, waarbij wel de mogelijkheid bestaat tot nadere detaillering in ministeriële deelbesluiten. De voorziening is daarnaast tamelijk specifiek en leent zich tot vrij gedetailleerde regeling van organisatie-structuur, personeelsopbouw en accommodatie.

Het op de artikelen 11 en 13 van de Tijdelijke Verstrekkingenwet maatschappelijke dienstverlening gebaseerde Besluit toelating rechtspersonen maatschappelijke dienstverlening (Besluit van 28 maart 1977, Stb. 252) is in werking getreden op 11 december 1980 (Stb. 621) en werkt terug tot 1 januari 1977. In de toelichting bij het besluit is gesteld, dat toelating slechts geldt ten aanzien van rechtspersonen die na de inwerkingtreding van de Tijdelijke Verstrekkingenwet maatschappelijke dienstverlening hun werkzaamheden zullen aanvangen en dat het daarom in de bedoeling ligt in de voorwaarden voor de erkenning die op grond van artikel 19 van de Wet zullen worden gesteld dezelfde eisen op te nemen. Daarmee wordt voorkomen dat er rechtsongelijkheid zal gaan optreden tussen de reeds langer werkende instellingen en inrichtingen en nieuwe initiatieven op dit terrein. In diverse artikelen van deze erkenningsnormen zijn deze eisen dan ook verwerkt, zie bij voorbeeld artikel 4, eerste lid, artikel 5, eerste lid, artikel 7 en artikel 9, eerste lid.

Rechtspersonen die hun werkzaamheden reeds voor 1 januari 1977 hebben aangevangen, vallen derhalve weliswaar niet onder de werkingssfeer van het Besluit toelating, maar de dagverblijven die zij exploiteren, worden wel getoetst aan dezelfde eisen, die nu in de Erkenningsnormen zijn opgenomen, waardoor materieel hetzelfde resultaat wordt bereikt, als wanneer het Besluit toelating wel op de rechtspersoon van toepassing zou zijn.

Ten slotte

In deze erkenningsnormen zitten in een aantal artikelen eisen opgesloten inzake overlegstructuren en de te onderhouden relaties van het dagverblijf met belanghebbenden die zijn betrokken bij het beleid van het dagverblijf, en inzake de aard van die relaties.

Verwacht mag worden dat juist op dit terrein – ouderparticipatie, inspraak gehandicapten, democratisering en liberalisering – in de komende jaren zich verdergaande ontwikkelingen zullen voordoen die van alle betrokkenen een zorgvuldige opstelling vereisen.

In het licht van het vorenstaande ligt het voor de hand dat deze erkenningsnormen na een aantal jaren wederom geëvalueerd en waar nodig bijgesteld zullen gaan worden.

In de Nederlandse Staatscourant van 3 maart 1981, nr. 42, is een voorontwerp van het onderhavige besluit gepubliceerd. Op dit voorontwerp is van verschillende zijden gereageerd. Het betrof bij voorbeeld oudercomités, de federatie van ouderverenigingen, medewerkers van verschillende dagverblijven en beherende rechtspersonen.

De reacties hebben overigens niet tot principiële wijziging geleid. Het veelvuldig overleg dat voor de totstandkoming van de erkenningsnormen heeft plaatsgevonden met alle belanghebbende organisaties, kan hiervoor mede als verklaring dienen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Ad a. De thans nog van kracht zijnde Beschikking dagverblijven gehandicapten Bijzondere Ziektekostenverzekering zal binnen afzienbare tijd vervangen worden door het Besluit indicatiestelling verstrekkingen maatschappelijke dienstverlening.

Artikel 3

De wijze waarop de doelstelling wordt nagestreefd zal per categorie dagverblijf verschillen. De methodische benadering vanuit een interdisciplinair gebeuren, dat wil zeggen groepsleiding te zamen met het team van deskundigen, is bij kinderdagverblijven hoofdzakelijk gericht op de psychische en fysieke ontwikkeling. Bij dagverblijven voor oudere geestelijk gehandicapten gaat het meer om de instandhouding van het in voorgaande voorzieningen bereikte.

In beide gevallen wordt het ouderlijk en/of het gezinsvervangend milieu betrokken. Bij dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten zal de deelnemer zelf nadrukkelijk een inbreng kunnen hebben bij de vaststelling van een programma. Deze verschillen komen tot uitdrukking in de per categorie ontwikkelde functiemodellen.

Ieder functiemodel geeft in beschrijvende vorm weer op welke wijze het dagverblijf vorm en inhoud geeft aan zijn functioneren ten einde zijn doel te bereiken.

Artikel 4

In de gepubliceerde besluiten en beschikkingen wordt telkens gesproken over geestelijk, en/of lichamelijk en/of zintuiglijk gehandicapten. Het beleid tot dusver is evenwel het meest uitgekristalliseerd ten aanzien van de voorzieningen voor geestelijk gehandicapten, terwijl voor de voorzieningen voor lichamelijk gehandicapten veel criteria nog in een stadium van ontwikkeling verkeren. Dit laatste geldt, behalve voor vragen rond de indicatiestelling en de inhoud en omvang van het dagprogramma, tevens voor het stelsel van financiële richtlijnen in het kader van het Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg (COTG). Specifieke dagverblijven voor zintuiglijk gehandicapten komen niet voor.

De indicatiestelling is bepalend voor plaatsing in een dagverblijf. Daarbij wordt op grond van leeftijd onderscheid gemaakt in plaatsing in een kinderdagverblijf of in een dagverblijf voor ouderen. Daarnaast is er een onderscheid in handicap.

In de kinderdagverblijven voor geestelijk gehandicapten zal vrijwel zonder uitzondering een kleiner of groter aantal meervoudig gehandicapte kinderen zijn geplaatst, van wie verwacht wordt dat zij ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Voor hen zal aanpassing van programma, ontwikkelingsmateriaal en soms zelfs van inventaris en gebouw noodzakelijk zijn. Ondanks het feit dat in een aantal plaatsen specifieke dagverblijven voor meervoudig gehandicapten zijn ontstaan, moeten zowel begeleiders in de dagverblijven als ouders zich ervan bewust blijven, dat voor een aantal van deze kinderen uithuisplaatsing, dus plaatsing in een internaat, noodzakelijk kan zijn. Dit kan bij voorbeeld veroorzaakt worden door een wijziging in de gezinsomstandigheden. De problematiek van de meervoudig gehandicapten is een permanent onderwerp van bespreking tussen het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en het particulier initiatief. Daar waar sprake is van noodzakelijke verruiming van financiële middelen, wordt tevens het COTG bij het overleg betrokken. Ten slotte krijgt deze problematiek ruime aandacht van de bij de gehandicaptenzorg betrokken ministeries binnen de Stuurgroep Planning Zwakzinnigenzorg Volksgezondheid-CRM. Bij alle vormen van overleg wordt gezocht naar een oplossing van in de praktijk gebleken lacunes in het thans bestaande voorzieningenpakket ten behoeve van geestelijk gehandicapten.

Hierbij wordt rekening gehouden met de waargenomen tendens om definitieve uithuisplaatsing van geestelijk gehandicapten zo lang mogelijk uit te stellen of zelfs te voorkomen. Het beleid zal gericht zijn op de mogelijkheid van een betere onderlinge afstemming van de functies van de diverse soorten voorzieningen, aangepast aan de behoefte van de regio. Bij een zodanig beleid zal de keuze van de ouders bij de indicatiestelling een belangrijke factor blijven.

Artikel 5

Ad 1. Met «de nodige» wordt hier in ieder geval bedoeld op al die contacten die, gegeven de situatie en de structuur van de gehandicaptenzorg in de regio kunnen bevorderen dat het beleid van het dagverblijf wordt afgestemd op en ingebed in die zorg. Het gaat derhalve om alle contacten, zowel in bestuurlijke als in professionele zin, die op de kwaliteit en inhoud van het beleid een positieve invloed kunnen uitoefenen.

Het onderhouden van één bepaalde relatie met slechts één school of één gezinsvervangend tehuis, onder voorbijgaan aan andere bestaande mogelijkheden, kan fixerend werken en de beeldvorming naar buiten negatief beïnvloeden. Een flexibele opstelling is te allen tijde geboden.

Ad 2. Ter waarborging van het geheel eigen karakter van het dagverblijf, waarbij het primair gaat om de integratie van de gehandicapte, is het noodzakelijk dat de werkuitvoering van het dagverblijf geen deel uitmaakt van één van de in deze norm genoemde voorzieningen.

Artikel 6

Ad 1. De bedoeling van dit artikellid is aan te geven dat de eindverantwoordelijkheid voor het functioneren van het dagverblijf bij het bestuur berust, ongeacht de verantwoordelijkheid die diverse geledingen binnen het dagverblijf op deelterreinen hebben gekregen.

Ad 2. De strekking van de eerste zin van dit artikellid gaat veel verder dan datgene wat reeds, uit hoofde van de bepalingen ter zake in het Burgerlijk Wetboek, in de statuten van de rechtspersoon is vastgelegd.

Ieder dagverblijf zal idealiter dienen te beschikken over een door het bestuur opgesteld en na overleg met de medewerkers goedgekeurd huishoudelijk reglement waarin regels worden gesteld ten aanzien van alle zakelijke verhoudingen in het dagverblijf, voor zover daarbij bevoegdheden of verplichtingen in het geding kunnen zijn. Daarbij valt dan niet alleen te denken aan bij voorbeeld werkoverleg, maar evenzeer aan de relatie met de gehandicapten en de ouders of wettelijke vertegenwoordiger(s) van de gehandicapten. Het lijkt goed daarbij niet alleen aandacht te schenken aan een allocatie van taken en bevoegdheden maar eveneens aan het institutioneel oplossen van conflicten en aan de mogelijkheid tot het indienen en doen behandelen van klachten.

Ten einde te vermijden dat medewerkers van het dagverblijf transacties aangaan, mogelijk met rechtsgevolg, die niet tot hun competentie kunnen worden gerekend dan wel waarvoor zij de verantwoordelijkheid niet kunnen dragen, is het zaak het doen van uitgaven en het aangaan van materiële verplichtingen schriftelijk te regelen. Het hoofd van het dagverblijf zal, in de dagelijkse sfeer, in ieder geval op dit gebied de nodige bevoegdheden moeten hebben.

Ad 3. Het gebruik maken van een centraal bureau zal toenemen bij een vergroting van het aantal dagverblijven en gezinsvervangende tehuizen in het land.

Als uitgangspunt zou kunnen dienen, dat de bevoegdheid tot besluitvorming binnen een rechtspersoon, voor zover die besluitvorming plaatsvindt bij een centraal bureau, nooit de essentiële taak en functie van het hoofd van het dagverblijf mag ondergraven, maar betrekking zal hebben op de voorwaarden scheppende functies. Het centraal bureau is een op de ondersteuning van en serviceverlening aan de voorzieningen gericht onderdeel van de organisatiestructuur waar die voorzieningen in passen. Daarnaast kan het de voorwaarden creëren om te komen tot kwaliteitsverbetering en afstemming van het (voorzieningen-)beleid in het werkgebied van de bij dat bureau betrokken stichting(en) en vereniging(en).

Artikel 7

Het participeren van de onderscheiden betrokkenen in het beleid van het dagverblijf past volledig in de discussies zoals die zijn gevoerd (in de Commissie-Van der Burg), inzake het democratisch functioneren van instellingen. In het algemeen is er in de huidige maatschappelijke structuren een tendens naar open verhoudingen en meer c.q. meer doelmatige communicatie.

Allereerst worden de gehandicapten zelf betrokken bij iedere besluitvorming, die direct of indirect voor hen gevolgen heeft.

In dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten kan dit principe volledig tot zijn recht komen. In tegenstelling tot het Besluit toelating rechtspersonen maatschappelijke dienstverlening, waarin slechts gesproken wordt over cliënten, hun wettelijke vertegenwoordigers en over medewerkers als betrokkenen bij het beleid van het dagverblijf, wordt in dit artikel ook gesproken over de organisaties die de belangen van deze groeperingen behartigen.

Het verschil komt voort uit de verdergaande gedachtenvorming op het terrein van het democratisch functioneren van instellingen. Geleidelijk aan is de gedachte gegroeid dat in de gevallen waarin rechtstreeks belanghebbenden niet of nauwelijks in staat zullen zijn voor hun belang op te komen, anderen voor hen zouden kunnen optreden, waarbij dan wordt gedacht aan georganiseerde verbanden als belangenorganisaties, ook van de gehandicapten zelf.

Voor de ouders of wettelijke vertegenwoordiger(s) van geestelijk en meervoudig gehandicapten is participatie in het bestuursbeleid een onontbeerlijke voorwaarde voor het goed functioneren van het dagverblijf.

Het dagverblijf heeft er in zijn functioneren ook belang bij dat de medewerkers inhoudelijke inbreng, gebaseerd op hun ervaringen in de dagelijkse praktijk, leveren.

Dit zal zoveel mogelijk tot uitdrukking moeten worden gebracht door middel van interne afspraken en het schriftelijk vastgestelde huishoudelijk reglement.

Ten aanzien van de algemene belangen van de medewerkers kan opgemerkt worden, dat deze voor hen als werknemer behartigd worden door vakorganisaties. De ouderparticipatie kan gerealiseerd worden door middel van oudercommissies, in welke vorm of samenstelling dan ook. De betrokken ouders doen een voordracht over die vorm en samenstelling.

De commissie kan op geregelde tijden afzonderlijk of gezamenlijk met bestuur of personeel overleg plegen.

Deze commissie dient daartoe uiteraard over alle benodigde informatie te beschikken en dient tevens vooraf gekend te worden in beslissingen op het terrein van de beleidsuitvoering die een principiële karakter hebben. Te denken valt aan bij voorbeeld vakantiebesteding, medische of geestelijke verzorging.

Het vorenstaande laat de eigen verantwoordelijkheid van bestuur en leiding, zoals vermeld in de diverse artikelen van dit besluit, onverlet. Het onderhavige artikel legt de mogelijkheid van nadere regelgeving aangaande de medezeggenschap van de betrokken partijen vast.

Deze nadere regelgeving zal worden uitgewerkt aan de hand van de hoofdlijnen voor de democratisering, zoals die recentelijk zijn neergelegd in het definitieve regeringsstandpunt inzake het democratisch functioneren van gesubsidieerde instellingen. Met name zal bij deze nadere regelgeving de identiteit van de vereniging of stichting worden geëerbiedigd.

Artikel 9

Ad 2. In het algemeen dient gesteld te worden dat het bestuur alles in het werk moet stellen om de continuïteit van de zorg, zoals die in het dagverblijf gestalte krijgt, te waarborgen. Dit betekent dat in feite alle

activiteiten van een rechtspersoon die niet in direct verband staan met die zorg en waaraan geldelijke gevolgen zijn verbonden, ook wanneer het niet om een winst oogmerk gaat, in het maatschappelijk verkeer onverenigbaar geacht kunnen worden met het beheer van één of meer dagverblijven binnen het verband van die rechtspersoon.

Hetzelfde geldt voor die vormen van dienstverlening en zorg in het dagverblijf zelf, welke qua aard of omvang boven de grens van de omschreven verstrekking uitgaan en waarvoor doorgaans geen garantie bestaat dat een en ander gefinancierd wordt.

Artikel 10

Ad 1. Juist op grond van dit artikel rijst de vraag wie de uiteindelijke verantwoordelijkheid draagt met betrekking tot de beslissing over een plaatsing.

Drie instanties, te weten het bestuur, het selectie- en begeleidingsteam alsmede het voor het dagverblijf aangewezen verbindingskantoor spelen in deze besluitvorming een rol. De positie van het verbindingskantoor ten opzichte van het bestuur wordt geregeld in de modelovereenkomst. Wat betreft de verhouding bestuur-team geldt dat in laatste instantie altijd het bestuur beslist over een plaatsing; het team adviseert.

Het in de toelichting op artikel 6 gememoreerde huishoudelijk reglement zou evenwel ook dienen te voorzien in een scheidsrechterlijke procedure, indien de standpunten van bestuur en team inzake een plaatsing tegenstrijdig zijn.

Het in dit artikel gestelde is evenzo van toepassing op het ontslag respectievelijk de overplaatsing van een gehandicapte.

Ad 2. Het geven van aanwijzingen impliceert meewerken aan de opstelling van het werkprogramma, de evaluatie en de eventuele bijstelling daarvan.

Artikel 11

Ad 2. In kinderdagverblijven zal bij de groepssamenstelling gezocht dienen te worden naar een indeling die de meeste waarborgen biedt voor een homogene leefgroep. Gebleken is dat er voorkeur bestaat voor het kiezen van een indeling naar contact/belevingsniveau. In de regel zal de groep uit 8 gehandicapten bestaan. De bouwkundige opzet van de dagverblijven is daar op ingericht. In de praktijk is het mogelijk gebleken om binnen de vastgestelde capaciteit met de daarop gebaseerde aantallen groepsleiding intern te differentiëren, door een grotere groep te formeren van wat minder zwaar gehandicapte kinderen, waardoor een groep zwaarder gehandicapten – bij voorbeeld meervoudig gehandicapte of contactgestoorde kinderen – kleiner van samenstelling kan worden. Zoals reeds in de toelichting bij artikel 4 is gesteld, worden thans meer kinderen met bijkomende stoornissen aangemeld. Hierdoor kan het in de loop der jaren opgebouwde evenwicht in de groepssamenstelling en het daarop vastgestelde personeelsbestand verstoord worden. Dit zou kunnen betekenen dat nieuwe afwegingen moeten plaatsvinden voor wat betreft inzet personeel en/of deskundigen.

In dagverblijven voor oudere geestelijk gehandicapten wordt uitgegaan van groepen van 8 tot 12 pupillen, afhankelijk van de in het dagverblijf gekozen werkwijze. De praktijk geeft hier drie systemen te zien, te weten een werkwijze met het systeem van leefgroepen, van activiteitengroepen en van een gemengd systeem van leef- en activiteitengroepen. Hoewel de discussie over welke werkwijze het meest geschikt moet worden geacht, nog niet is afgerond, kan worden gesteld dat in de praktijk het gemengde

systeem de meeste ingang heeft gevonden. Uiteraard vereist elk systeem een afstemming van het personeelsbestand binnen de financiële richtlijnen, dat wil zeggen een keuze voor groepsleider met 2e groepsleider zonder of met activiteitenleider.

In dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten kan eveneens voor één van deze drie systemen gekozen zijn. De meest voorkomende werkwijze hier wordt echter duidelijk bepaald door de deelnemers die naar gelang hun eigen interesse een programmakeuze maken, waarbij «activiteitengroepen» worden geformeerd vanuit een «totaal leefgebeuren», dat veelal plaatsvindt in de grote ontmoetingsruimte, maar ook in leefgroepen.

Ad 3. Voor alle dagverblijven geldt een sluitingsperiode. In de rechtspositieregeling is een voorstel van de voormalige Werkgroep Rechtspositieregeling overgenomen met betrekking tot de vakantieregeling van het personeel om de navolging van deze regels voor de dagverblijven organisatorisch mogelijk te maken. Het voorstel behelsde een optrekking van de vakantiedagen van alle personeelsleden tot het maximum aantal dagen, waarvoor tot dan slechts het hoofd in aanmerking kwam. Nu zowel bij de FIAD vanuit de dagverblijven voor oudere geestelijk gehandicapten als bij de Nederlandse Federatie voor Voorzieningscentra voor lichamelijk gehandicapten vanuit de dagverblijven voor oudere lichamelijk gehandicapten verzoeken voor afschaffing van de sluitingsregeling bij deze categorieën voorzieningen worden voorgelegd, zullen bij de afweging van de voor- en nadelen van afschaffing tevens de consequenties voor de vakantieregeling van de personeelsleden in ogenschouw genomen moeten worden. Voorshands zijn nog niet voldoende redenen bekend om thans af te zien van de jaarlijkse sluitingsperiode.

Verwacht mag worden dat de discussies op dit punt in de komende tijd kunnen worden afgerond. Bezien zal worden of dit tot wijziging van het onderhavige besluit zal leiden.

Artikel 12

Met contacten wordt in dit verband voornamelijk bedoeld op de op de individuele gehandicapte gerichte contacten, alsmede op het werkoverleg tussen functionarissen van de desbetreffende voorzieningen. Dit houdt tevens in dat het leefmilieu van die gehandicapte van de genoemde conclusies uit de teambesprekingen op de hoogte wordt gesteld. Ten aanzien van deze laatstbedoelde informatieverstrekking geldt in ieder geval altijd dat de gehandicapte of zijn ouders respectievelijk wettelijke vertegenwoordiger(s) hierbij de nodige inspraak hebben.

Artikel 13

Ad 1. Dossiervorming als zodanig heeft uiteraard de bedoeling dat op een verantwoorde wijze beleid tot stand wordt gebracht, op grond van chronologische documentatie met betrekking tot de begeleiding van de gehandicapte. Hoewel het bestuur van een instelling ervoor verantwoordelijk is dat een dossier wordt aangelegd, is het selectie- en begeleidingsteam voor de inhoud ervan aanspreekbaar. De toetsing op relevantie, waarbij het team aan het bestuur adviseert, en het bestuur de laatste verantwoordelijkheid draagt voor het periodiek schonen van de dossiers, is hier toegevoegd om te voorkomen dat de begeleiding van de gehandicapte plaatsvindt op grond van verouderde en dus onjuiste gegevens.

Als de teamarts tevens huisarts van een gehandicapte is, zal het desbetreffende dossier slechts medische gegevens bevatten voor zover deze voor het werk van het gehele team van belang zijn.

Ad 2. De hierbedoelde regeling zou onder meer kunnen inhouden de voorwaarden waaraan personen moeten voldoen die toegang krijgen tot de dossiers. Tevens ware hierbij dan te letten op een instructie inzake het opnemen van gegevens in een dossier en inzake het dossierbeheer.

Ad 3. Het eindrapport dient in die zin zo compleet mogelijk te zijn dat het alle relevante gegevens ten behoeve van een adequate vervolgopvang van en hulpverlening aan de gehandicapte bevat.

Er dient evenwel voorkomen te worden dat gegevens een eigen bestaan gaan leiden en vervolgens een stigmatiserend effect kunnen hebben. Een bezinning over wat wel en wat niet van belang is in een eindrapport, en wat derhalve kan worden weggelaten, is op zijn plaats.

Artikel 14

Het dagverblijf dient zorg te dragen voor een adequate registratie van de werkzaamheden in het algemeen en ten aanzien van de financiële administratie in het bijzonder. Zoals vooral voor de dossiervorming geldt, is eveneens ten aanzien van de financiële administratie de nodige zorgvuldigheid in acht te nemen in verband met het vertrouwelijk karakter van de gegevens voor zover die op gehandicapten betrekking hebben. Om die reden is in artikel 24 dan ook de eis van een af te sluiten archief opgenomen.

Artikel 17

De opzet van een vervoersorganisatie geschiedt veelal in regionaal verband ten behoeve van meer voorzieningen op het terrein van de gehandicaptenzorg.

Het dagverblijf blijft in die gevallen alleen verantwoordelijk voor het vervoer van de eigen gehandicapten. Het selectie- en begeleidingsteam brengt advies uit over de wijze waarop de gehandicapte zich verplaatst naar en van het dagverblijf alsmede over een verantwoorde begeleiding tijdens het vervoer. De mogelijkheid tot inschakeling van een begeleider tijdens het vervoer naar en van het kinderdagverblijf en dagverblijf voor lichamelijke gehandicapten is in de financiële richtlijnen vastgelegd. Inschakeling van een begeleider tijdens het vervoer van geestelijk gehandicapte ouderen wordt slechts bij uitzondering noodzakelijk geacht. Het team dient hierover te adviseren. Tevens kan het team adviseren over een andere wijze van vervoer in individuele gevallen.

Artikel 18

Bij de bedrijfsschadeverzekering wordt voornamelijk gedacht aan de noodzaak om lonen en salarissen door te betalen, ook in de periode dat eventueel, bij voorbeeld door brand, geen verstrekking wordt geleverd vanwege het dagverblijf.

Artikel 19

Ad 1. Dit kan zowel kwantitatief als kwalitatief worden geïnterpreteerd, en als zodanig is er een relatie met artikel 16, eerste lid.

Artikel 20

Ad 1. Het hoofd van het dagverblijf is de eerstverantwoordelijke voor het beheren en het dagelijks leiden van de voorziening.

Ad 2. In dit artikel is gekozen voor het aangeven van een minimaal aantal personeelsleden per kinderdagverblijf c.q. dagverblijf voor ouderen, op grond waarvan sprake kan zijn van een redelijk functioneren als dag-

verblijf. Om te kunnen komen tot het leveren van kwalitatief goede programma's zal per onderscheiden categorie dagverblijf de personeelsbezetting hoger in aantal zijn dan hier als minimum staat aangegeven. Deze hogere aantallen worden tot uitdrukking gebracht in de financiële richtlijnen die gehanteerd worden door het COTG. De vaststelling van de financiële richtlijnen geschiedt in de «Kamer voor de dagverblijven en gezinsvervangende tehuizen van de Stichting COTG». In deze Kamer participeren als leden de FIAD ten behoeve van de voorzieningen voor geestelijk gehandicapten en de Federatie Voorzieningscentra voor lichamelijk gehandicapten ten behoeve van de voorzieningen voor lichamelijk gehandicapten. Beide organisaties kunnen op deze wijze de belangen van het veld behartigen door regelingen op financieel terrein te toetsen aan of te onderbouwen met inhoudelijke aspecten van de zorg, waarvoor zij zich inzetten. Volledigheids halve zij hier vermeld dat – alvorens een financiële richtlijn van kracht kan worden – de instemming verkregen moet worden van de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Op deze wijze zijn financiële richtlijnen tot stand gekomen voor kinderdagverblijven voor geestelijk gehandicapten, voor kinderdagverblijven voor meervoudig gehandicapten, voor dagverblijven voor oudere geestelijk gehandicapten en voor dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten.

Zoals reeds in de toelichting op de artikelen 4 en 11 wordt aangegeven, kan door de aanwezigheid van meervoudig gehandicapte kinderen in de kinderdagverblijven toepassing van de financiële richtlijnen, zoals deze gelden voor de kinderdagverblijven voor meervoudig gehandicapten, als noodzakelijk gevoeld worden.

De wijze waarop dit gerealiseerd zou kunnen worden, zodra de noodzaak daartoe aangetoond wordt, is in studie.

Het ligt in de lijn der verwachting dat uit de diverse overlegsituaties binnen redelijke termijn voorstellen zullen komen om de gesignaleerde problematiek tot een oplossing te brengen.

Ad 3. De kern van de begeleiding die in het dagverblijf wordt geboden, wordt gevonden in de aanwezigheid van een interdisciplinair selectie- en begeleidingsteam. Afhankelijk van de categorie gehandicapten waarvoor het dagverblijf is bestemd, zal de samenstelling van dit team variëren. Voor geestelijk gehandicapten zal een gespecialiseerd maatschappelijk werker, verbonden aan een Sociaal-Pedagogische Dienst, worden ingeschakeld.

Bij dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten zal een revalidatie-arts de voorkeur verdienen, terwijl men daar, wat betreft het maatschappelijk werk, een beroep zal moeten doen op het algemeen maatschappelijk werk ter plaatse.

Voor het bevorderen van de zelfstandige deelname aan het maatschappelijk verkeer door de gehandicapte is de inbreng van een vertegenwoordiger van één van de gedragswetenschappen van bijzonder belang. Al naar gelang de behoefte kan dit een orthopedagoog of een psycholoog zijn. De functies van deze deskundigen zullen elkaar voor een gedeelte overlappen. Zo kan de inbreng van de psycholoog van betekenis zijn voor de diagnosestelling in het kader van de selectie en begeleiding, terwijl de taak van de orthopedagoog eerder zal liggen op het terrein van de programmering en van de begeleiding van de groepsleiding met betrekking tot de relatie met en de sociale redzaamheid van de gehandicapten.

De eis dat bij dagverblijven voor geestelijk gehandicapten een maatschappelijk werker betrokken wordt, houdt verband met de functie die deze functionaris kan hebben met betrekking tot de gehandicapten en hun milieu. Enerzijds is hij bij bijzondere gezinsomstandigheden de verantwoordelijke in de relatie dagverblijf-ouderlijk milieu, anderzijds moet hij, door de betrekkingen die een Sociaal-Pedagogische Dienst ook met andere voorzieningen voor geestelijk gehandicapten heeft, verbindingen kunnen onderhouden tussen de voorzieningen en zal hij ook met betrekking tot de plaatsing c.q. de overplaatsing van de gehandicapte de nodige verantwoordelijkheid dragen.

Ad 5. De muziektherapeut wordt in het geheel van de begeleiding van het kind en de coaching van de groepsleiding als een onmisbare schakel beschouwd in het kinderdagverblijf en om die reden als minimale voorwaarde van aanwezigheid vereist. Ook in het dagverblijf voor oudere geestelijk gehandicapten alsmede in het dagverblijf voor lichamelijk gehandicapten kan de muziektherapeut een nuttige rol vervullen. De noodzaak daartoe is niet zo groot dat de functie in de erkenningsvoorwaarden moet worden opgenomen. Daar waar de noodzaak blijkt, kan het COTG de voor muziektherapeut voor alle dagverblijven geldende financiële richtlijnen toepassen.

Ad 6. Hetgeen onder ad 5 ten aanzien van de muziektherapeut vermeld is, geldt onverkort voor de logopedist.

Ad 7. Het merendeel van de in een kinderdagverblijf geplaatste kinderen heeft, gezien hun aard en gedrag, individuele spelbehandeling zowel binnen de groep als daarbuiten nodig. Uit een enquête gehouden door de Werkgroep speltherapie is gebleken dat men in een aantal kinderdagverblijven van mening was dat aan de behoefte aan spelbehandeling niet moest worden tegemoet gekomen door de inschakeling van nog weer een extra deskundige waarmee het kind geconfronteerd zou worden. Wel werd geconstateerd dat deze individuele behandeling door de groepsleiding niet kan worden geboden binnen de thans geldende financiële richtlijnen, zodat op uitbreiding van het maximum aantal groepsleiders werd aangedrongen. Een uitbreiding houdt echter in dat ook dan het kind met een extra functionaris wordt geconfronteerd. Een en ander is voor de ondergetekende aanleiding geweest toch als voorwaarde voor de erkenning de eis te formuleren dat een kinderdagverblijf gebruik dient te maken van een spelbegeleider ten behoeve van spelbehandeling. Dit biedt naar mijn oordeel de beste garanties dat aan dit belangrijke aspect van de begeleiding gericht aandacht zal worden besteed. De conclusies en aanbevelingen van genoemde werkgroep zijn hiermee in grote lijnen gevolgd.

De functie van spelbegeleider is het geven van extra individuele aandacht die zich enerzijds concentreert op een structureren van de omgangsrelaties van het kind en anderzijds op een meer «didactisch» georiënteerde spelbegeleiding.

De functie van de spelbegeleider onderscheidt zich van die van de speltherapeut. Deze laatste probeert de opvoedingsrelatie van het kind te beïnvloeden via spel (geeft het kind via spel de gelegenheid om de bij hem levende problematiek te uiten).

Een speltherapeut is nu niet meer in dit besluit opgenomen. Deze functionaris kan echter wel ad hoc worden ingeschakeld op basis van aangetoonde behoeften.

Zoals reeds eerder is gesteld, is de aanwezigheid van een spelbegeleider vereist. Ten aanzien van de mate van inschakeling daarvan is echter geen minimumomvang voorgeschreven. Dit zal per dagverblijf moeten worden vastgesteld, afhankelijk van het pupillenbestand. De financiële richtlijnen van het COTG zullen op dit punt duidelijkheid moeten bieden.

De spelbegeleider wordt niet vereist in kinderdagverblijven voor meervoudig gehandicapten, aangezien de opzet en inzet van het personeelsbestand in die voorzieningen dusdanig is, dat het geheel is afgestemd op die specifieke benadering van de daar geplaatste kinderen.

In kinderdagverblijven waarin zowel enkelvoudig als meervoudig gehandicapten zijn geplaatst, zullen de meervoudig gehandicapte kinderen bij het vaststellen van het aantal uren voor spelbegeleiding buiten beschouwing worden gelaten. Voor dit deel van de kinderen wordt namelijk de mogelijkheid van toepassing van de ruimere richtlijnen die gelden voor dagverblijven voor meervoudig gehandicapten, nader uitgewerkt conform het gestelde ad 2 van deze toelichting.

Ad 10. Met nadruk zij hier vermeld dat het selectie- en begeleidingsteam over de zaken die het bespreekt, contact behoort te hebben met de individueel betrokken gehandicapte c.q. ouders of wettelijke vertegenwoordiger(s) dan wel met een oudervertegenwoordiging, alvorens zijn besluiten ten uitvoer worden gelegd.

Hiertoe dienen duidelijk afspraken te worden gemaakt met betrekking tot de vraag wie van de teamleden de contacten onderhoudt met de ouders, of wel wie in het algemeen de externe relaties onderhoudt.

Artikel 21

De minimum aantallen medewerkers, die zijn vastgelegd in het op artikel 19, tweede lid, en dit artikel gebaseerde Besluit medewerkers, zijn op een zodanige manier bepaald, dat het in samenhang met het gestelde in artikel 20, tweede lid, voor het dagverblijf mogelijk is om met het werk door te gaan op die momenten dat niet aan de normen wordt voldaan, bij voorbeeld door ziekte van groepsleiding of afwezigheid wegens studieverlof. Het moet echter wel duidelijk zijn dat ten behoeve van het functioneren als dagverblijf dusdanige afspraken moeten worden gemaakt, dat met name door de afwezigheid in verband met studies, geen problemen ontstaan in het kader van de personeelsbezetting.

Ten aanzien van de kwantitatieve inbreng van het selectie- en begeleidingsteam geldt hetzelfde als uiteengezet is in de toelichting bij artikel 20, tweede lid.

Artikel 22

Ad 1. Het bestuur van het dagverblijf draagt de verantwoordelijkheid voor de aanstelling van alle personeelsleden. In dit verband kan worden gewezen op een ontwikkeling in de sfeer van de arbeidsvoorwaarden. De benoembaarheidseisen met betrekking tot de dagverblijven voor geestelijk gehandicapten zijn thans ook in de desbetreffende CAO opgenomen. De CAO kent de mogelijkheid, via een daartoe op grond van de CAO ingestelde commissie, een ontheffing te verlenen met betrekking tot bepaalde opleidings- of ervaringseisen.

Duidelijk zij gesteld dat dit uit een oogpunt van arbeidsrechtelijke verhoudingen weliswaar tot een legitieme arbeidsovereenkomst kan leiden, maar dat het ministerie zich het recht voorbehoudt de erkenning van het dagverblijf op dit onderdeel uitsluitend en alleen te toetsen aan de eisen die in het Besluit benoembaarheidseisen zijn neergelegd.

Ad 2. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur van het dagverblijf er zorg voor te dragen dat de begeleiding van en de voorlichting aan het milieu van de gehandicapten, welke functies een onderdeel van de verstrekking zijn, worden geleverd. Gelet op het gestelde in artikel 12 ligt hier ook een eigen verantwoordelijkheid voor het dagverblijf zelf, van waaruit rechtstreeks contacten met het leefmilieu van de gehandicapten zullen worden onderhouden. Voor zover de hier bedoelde begeleiding en voorlichting evenwel door het maatschappelijk werk worden verzorgd, wordt deze functie nooit door aan het dagverblijf zelf verbonden functionarissen uitgeoefend, maar het dagverblijf moet hiervoor een overeenkomst aangaan met de in dit artikel genoemde instellingen. Deze instellingen kunnen hiertoe voldoende geëquipeerd worden geacht. Het lijkt wenselijk hiervoor een model-samenwerkingsovereenkomst te ontwikkelen.

Evenals dat overigens voor alle in artikel 20 genoemde medewerkers geldt, is het met name ten aanzien van de maatschappelijk werker eveneens wenselijk om te komen tot een model-taakomschrijving met betrekking tot zijn werkzaamheden respectievelijk bevoegdheden in het selectie- en begeleidingsteam van het dagverblijf.

Artikel 23

Ook het dagverblijf voor geestelijk gehandicapten moet in principe toegankelijk zijn voor de in zijn beweging beperkte mens.

Gaarne wordt hier verwezen naar de richtlijnen, opgenomen in de uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Revalidatie «Geboden toegang», met betrekking tot de toegankelijkheid voor lichamelijk gehandicapten van terreinen en gebouwen. De richtlijnen dienen in dit verband in zoverre te worden toegepast dat lichamelijk c.q. meervoudig gehandicapten zonder bezwaar aan het programma van het dagverblijf kunnen deelnemen.

Artikel 24/25

Over de in deze artikelen opgesomde ruimten moet het desbetreffende dagverblijf in ieder geval beschikken, wil de kwaliteit van de te bieden verstrekking zijn gegarandeerd. Dat neemt niet weg, dat het uit een oogpunt van een adequaat gebruik van middelen zeer wel denkbaar is dat sommige ruimten multi-functioneel gebruikt zullen worden.

Een verdere uitwerking van deze normen in bouwtechnisch en financieel opzicht zullen zijn te vinden in de door het ministerie te publiceren «richtlijnen voor de totstandkoming van dagverblijven».

In het kader van het verlenen van Rijksgaranties op leningen te sluiten ten behoeve van de bouw c.q. oprichting van een dagverblijf worden alle plannen tot bouw en verbouw van accommodaties dezerzijds, in nauwe samenwerking met de Rijksgebouwendienst beoordeeld op bouwkundige, functionele en financiële aspecten. De erkenningsnormen geven aan welke functies, uitgedrukt in ruimten, minimaal nodig geacht worden, de desbetreffende «richtlijnen» zullen hieraan een praktische uitwerking geven, bestemd voor architecten. Tevens worden hierin opgenomen de door besturen te volgen procedures bij het aanvragen van een Rijksgarantie. Deze richtlijnen, die overigens geen bepaalde wettelijke status hebben, zijn bedoeld als handleiding, en als serviceverlening aan de instellingen.

De richtlijnen worden telkens aangepast aan nieuwe ontwikkelingen in het veld, alsmede aan het bedrag van de investeringskosten per pupil.

Volledigheidshalve moet worden opgemerkt dat deze richtlijnen gelden voor de totstandkoming van dagverblijven voor geestelijk gehandicapten. Voor de dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten moeten de richtlijnen nog ontwikkeld worden; voorshands kan echter gebruik gemaakt worden van het ter zake gestelde in het rapport «Wilt u even plaats maken?».

Artikel 26

Ad 1. Een belangrijke voorwaarde om te komen tot integratie is dat de gehandicapte dit proces midden in de samenleving ondergaat. Dit vereist dat de situering van het dagverblijf zodanig is dat op natuurlijke en gemakkelijke wijze contacten kunnen ontstaan tussen gehandicapten en niet-gehandicapten.

Artikel 27

Uitgaande van een groepsgrootte van 8 is gekozen voor een minimum capaciteit van 32, aangezien in de praktijk kleinere voorzieningen te kwetsbaar blijken in economisch, organisatorisch en personeelstechnisch opzicht.

In streken waar wel behoefte is aan deze vormen van dienstverlening, doch door omstandigheden van geografische en demografische aard slechts dagverblijven van geringe omvang gepland kunnen worden, kan bij uitzondering, geval voor geval te bepalen, tot een kleinere capaciteit worden besloten. Hetzelfde kan gelden voor dagverblijven, die in een aanlooperperiode van een tijdelijke huisvesting, met een geringere opvangmogelijkheid gebruik maken.

Bij de capaciteit van een kinderdagverblijf moet uitgegaan worden van een aantal van 40, om in voldoende mate aan de eisen voor geïndividualiseerd werken tegemoet te kunnen komen.

Bij het dagverblijf voor ouderen – zowel voor geestelijk als lichamelijk gehandicapten – kan, met het oog op de gezamenlijke activiteiten, een maximum van 50 gehanteerd worden. Echter in het algemeen moet worden gesteld dat een capaciteit van 40 optimaal wordt geacht.

Ten aanzien van de dagverblijven voor lichamelijk gehandicapten dient er rekening mee te worden gehouden, dat de bij het komende Besluit dagverblijven en gezinsvervangende tehuizen Bijzondere Ziektekostenverzekering geboden mogelijkheid van deelplaatsingen dusdanig zal moeten worden toegepast dat de dagelijkse bezetting de vastgestelde capaciteit c.q. (tijdelijke) lagere totaalbezetting niet te boven gaat. Met andere woorden, er moet voor worden gezorgd dat met de vastgestelde personeelsbezetting aan de voorwaarden gesteld in artikel 11, derde en vierde lid, alsmede artikel 20, tweede lid, voldaan wordt.

Artikel 28

Het belang van maatregelen ten behoeve van de brandveiligheid in het dagverblijf kan niet genoeg worden onderstreept, gelet op de verminderde redzaamheid van de gehandicapten. Evenwel dient te worden bedacht dat bepaalde zeer stringente eisen, die door de gemeentelijke autoriteiten op dit punt gesteld kunnen worden, uiteindelijk een negatief effect kunnen sorteren.

Men denke aan de in hun bewegingen beperkte gehandicapten die worden geconfronteerd met deuren, die dichtgaan door middel van drangers.

Zorgvuldig overleg ter zake met de brandweerautoriteiten is derhalve een voorwaarde bij het aanbrengen van installaties of aanpassingen. Een definitieve erkenning van een dagverblijf kan zonder de aanwezigheid van een brandveiligheidsverklaring niet worden verleend.

Artikel 29

De hiergenoemde instructie zal nog, in de vorm van een modelverordening, opgesteld worden in overleg tussen de betrokken departementen, waarbij tevens de bevoegdheden ter zake van de desbetreffende toezichthoudende instanties nader kunnen worden uitgewerkt.

Artikel 30

Dit artikel stelt nogmaals expliciet wat al op onderdelen in andere artikelen van dit besluit is opgenomen. Met name wordt hierbij de aandacht gevraagd voor geestelijk gehandicapten, aangezien het gestelde in dit artikel voor lichamelijk gehandicapten veelal als vanzelfsprekend wordt aanvaard en gehanteerd.

De verantwoordelijkheid van het bestuur zal enerzijds kunnen blijken uit bemiddelende en stimulerende activiteiten waarbij de zelfstandigheid en de eigen keuze van de gehandicapte voorop staan. Anderzijds zal de verantwoordelijkheid van het bestuur zich moeten uiten in een zeer bewuste terughoudendheid van de zijde van bestuur en medewerkers. Er is wat dit betreft een grens aan het bieden van begeleiding, welke tot uitdrukking moet worden gebracht in een zekere terughoudendheid bij het opnemen van gegevens in dossiers, in het te allen tijde respecteren van de privacy van de gehandicapte en in een voorzichtige houding bij het invloed uitoefenen op het gedrag van de gehandicapte.

Het kan in het algemeen ten aanzien van het functioneren van dagverblijven wenselijk en nuttig zijn de onderhavige regelgeving op onderdelen verder uit te werken en te nuanceren; gedacht wordt met name aan het inrichten van het jaarverslag, de rapportage en de dossiervorming.

Het is daarnaast te verwachten dat ten aanzien van die aspecten van de dagverblijven die thans nog in een begin van ontwikkeling verkeren, of die in de komende jaren voorspelbare knelpunten zullen opleveren, dan wel waaromtrent de veranderingen in de gehandicaptenzorg aanleiding zullen geven, nadere regelen gesteld gaan worden.

Te denken valt hierbij aan het verkrijgen van meer inzicht inzake het beleid ten opzichte van a. licht geestelijk gehandicapten, b. meervoudig gehandicapten en c. de lichamelijk gehandicapten. Ten aanzien van het onder c gestelde kan nog het volgende worden opgemerkt. Ik heb ernaar gestreefd om de regelgeving dusdanig op te stellen, dat er sprake is van een grote mate van evenwicht van rechten en plichten van al degenen die betrokken zijn bij het goed functioneren van het dagverblijf. Desondanks wordt van de zijde van de lichamelijk gehandicapten en hun belangenorganisaties de vrees geuit, dat het geheel van het functioneren van het dagverblijf, mede als gevolg van zijn AWBZ-karakter, door lichamelijk gehandicapten wel eens als betuttelend ervaren wordt. De eisen namelijk, die de lichamelijk gehandicapten zelf aan de voorziening zouden willen stellen, kunnen, vergeleken met de eisen die de overheid vanuit een oogpunt van een verantwoorde dienstverlening meent te moeten stellen, tot dergelijke gevoelens leiden.

De Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,
H. A. de Boer